

УДК 37.031.2:437.3

Валентина Володимирівна Снагощенко, канд. пед. наук, доцент
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ДЕФІНІЦІЯ «МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА» В СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Важливим напрямом термінознавчої роботи в Україні є вивчення процесу формування терміносистем окремих галузей знання, однією з яких є музейно-педагогічна термінологія. Це дослідження актуальне насамперед у зв'язку зі зростанням інтересу українських вчених до термінології музейництва. Для будь-якої науки термінологія має важливе значення, а для музейної сфери є однією з визначальних складових її базису. Розробленість категоріального апарату характеризує рівень пізнання, досягнутий наукою. Наукова мова, що сформувалася, є однією з ознак зрілості наукової дисципліни, а історія формування категорій відображає історію формування наукового напрямку. Головним завданням статті є розкрити дефініцію «музейна педагогіка», визначити загальну картину розвитку музейно-педагогічної термінології ХХ–ХХІ ст., проаналізувати основні праці в цій галузі, опубліковані в Україні та інших європейських країнах.

На сучасному етапі розвитку проблеми термінології музейної справи досліджували українські вчені О. Бабенко, Є. Діденко, Ю. Ключко, Л. Міненко, Р. Микульчик, О. Овчарова, П. Слободян, Л. Сургай, Т. Рак, Р. Яужева-Омельянчик; базові поняття музейної науки – А. Сундієва; лінгвістичний аспект української термінології музейництва – І. Фецько; природничу музейну термінологію – О. Климишин та ін.

Вивчення зарубіжного та новітнього вітчизняного досвіду дало можливість науковцям ввести до наукового обігу термін «музейна педагогіка» як поняття, що відображає новий етап у реалізації освітньо-виховного потенціалу музею. Якщо в зарубіжну педагогічну теорію і практику термін і позначена ним діяльність ввійшли досить впевнено і швидко, то в науковий обіг вітчизняної

науки – дещо сповільнено, тому багато аспектів її методології та методики потребують наукового осмислення.

Розуміння суті музейної педагогіки змінювалося на різних історичних етапах. І сьогодні цей термін має неоднозначне тлумачення. Більшість дослідників вбачають у музейній педагогіці прикладну наукову дисципліну, що знаходиться на перетині трьох наук – музеєзнавства, педагогіки і психології. Предметом її дослідження є музейно-специфічний освітньо-виховний процес як суттєва складова частина музейної діяльності. Спочатку музейна педагогіка в своїй теорії, методах і практичних програмах була орієнтована на різні вікові категорії підростаючого покоління – дошкільників, школярів, студентів. Згодом вона розширила сферу застосування і в наш час є суміжною дисципліною, у межах якої розробляються методи роботи з різними категоріями відвідувачів. Дослідники Б. Столяров, Н. Соколова Н.Алексеева розглядають музейну педагогіку як міждисциплінарну галузь наукового знання, що формується на перетині педагогіки, психології, музеєзнавства та профільних музеєві дисциплін, вважають, що вона передбачає специфічну практичну діяльність, орієнтовану на передання культурного досвіду в умовах музейного середовища. Наприклад, Б. Столяров зазначає, що «музейна педагогіка – це особливий розділ педагогічної науки, предметом вивчення якого є освітня діяльність в умовах музею». Мистецтво збагачує наш життєвий досвід, і музей сприяє розвитку цього досвіду, умінь і навичок, зокрема науковець Т. Чумакова досліджує формування ціннісного ставлення до культурно-історичного минулого в учнів початкових класів засобами музейної педагогіки. У працях А. Новоселової, Р. Зобачевої визначення поняття «музейна педагогіка» відсутнє, проте предмет музейної педагогіки вони пов'язують із потенціалом музею, що полягає в можливості співробітництва школи і музею з метою художнього виховання і розвитку дітей, підлітків, юнацтва. М. Білалов, М. Соколова вважають музейну педагогіку фактором формування соціального досвіду учнів, А. Огоновська – засобом актуалізації (самоактуалізації) особистості. Г. Вішина розглядає музейну педагогіку як напрямок розвитку

системи додаткової освіти, розкриваючи нові функції музейного педагога у функціональній сукупності школа – музей – ВНЗ. О. Січкарук музейну педагогіку вважає новою галуззю педагогічної науки, що має міждисциплінарний характер, перебуваючи на «перехресті» музеєзнавства, соціальної педагогіки та педагогіки дозвілля. Цей новий педагогічний напрямок сприяє ефективній реалізації музейно-педагогічного потенціалу, має в своєму арсеналі спеціальні методи й засоби залучення студентів до пізнання навколишнього предметного світу та культурного надбання за допомогою безцінних скарбів, які зберігаються у музеях. О. Апостолова-Возниця, О. Дубень, Б. Івченко, Л. Ордуханян та ін. [2] розглядають музейну педагогіку як засіб формування патріотизму; Н. Богун та І. Каленюк – у практиці викладання історії в школі [1; 3]; О. Караманов, В. Снагощенко музейну педагогіку вважають засобом професійної підготовки майбутнього вчителя історії [4; 5].

Спираючись на обґрунтування терміну в музейній енциклопедії, ми розглядаємо музейну педагогіку як наукову дисципліну, що інтегрує знання з музеєзнавства, педагогіки, психології, яка вивчає історію освітньої діяльності музею, вплив музейних форм комунікації на аудиторію, використовує музейно-освітнє середовище з метою розробки і впровадження нових методик, музейно-педагогічних програм у практичну діяльність [5, с.9]. Більш детальне й багатоманітне визначення терміна подано в таблиці 1.

Визначення дефініції «музейна педагогіка»

Таблиця 1.

Визначення терміну «музейна педагогіка»	Джерела
наукова дисципліна, предметом якої є педагогічні аспекти музейної комунікації. Вона розробляє нові методики роботи з відвідувачами, вивчає історію освітньої діяльності музею, вплив музейних форм комунікації на аудиторію музею.	<i>Власюк І., Зосимович О., Хадодова М.</i> Музеєзнавство та архівна справа: навч.-метод. посіб. – Житомир, 2006. – С.73
галузь наукового знання і побудованої на його основі науково-практичної діяльності сучасного музею, орієнтованої на передачу культурного досвіду через педагогічний процес в умовах музейного середовища.	<i>Довжук І.В.</i> Основи музеєзнавства: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2008. – С. 157.
один з перспективних напрямів сучасної шкільної педагогіки, спрямований на організацію навчально-виховної діяльності в музеї.	<i>Караманов О.</i> Шкільний музей як джерело культурного матеріалу для забезпечення навчально-виховного процесу // Вісник Львівського ун-ту. Вип. 20. – С. 185

теорія і методика використання музейних предметів з просвітницькими і виховними цілями. Є науковою основою реалізації музеєм освітньо-виховної функції	<i>Климишин О.С.</i> Природнича і музейна термінологія: Словник-довідник. – Львів, 2003. – С. 124
Комплексна наукова дисципліна на стику музеєзнавства та педагогіки, яка формується на поєднанні музеєзнавства, педагогіки й психології та вивчає освітні аспекти музейної комунікації.	<i>Микульчак Р., Слободян П., Діденко Є., Рак Т.</i> Словник-довідник термінології музейництва. – Львів: Вид-во Львівська політехніка, 2012.– С.68
галузь діяльності, що здійснює передачу культурного досвіду на засадах міждисциплінарного та полі художнього підходів через педагогічний процес в умовах музейного середовища.	<i>Ласкій І.</i> Особливості взаємодії школи і музею у процесі впровадження курсу «Музейна педагогіка»// Педагогічна думка, 2007. – № 3. – С.54
інтеграція музею, музеєзнавства та педагогічної науки. Її прерогативою є вивчення історії та особливостей культурно-освітньої діяльності музеїв, узагальнення та реалізація методів їх впливу на різні категорії відвідувачів, взаємодії з іншими педагогічними установами.	<i>Отрох Н.В.</i> Інноватика в музейній педагогіці //Електр. рес. http://pmu.in.ua/wp-content/uploads/downloads/2016/12/Otrokh.pdf
наукова дисципліна на «перехресті» музеєзнавства, педагогіки і психології, що розглядає музей як освітню систему.	<i>Пусепліна Н.</i> Соціально-педагогічний потенціал музею: історія та перспективи /Зб. наук. пр. Полт. держ. пед. ун-ту ім.Короленка. – Вип. 7(46). – «Педагогічні науки». - Полтава, 2005. – С. 190
наукова дисципліна, що інтегрує знання з музеєзнавства, педагогіки, психології, вивчає історію освітньої діяльності музею, вплив музейних форм комунікації на аудиторію, використовує музейно-освітнє середовище з метою розробки і впровадження нових методик, музейно-педагогічних програм у практичну діяльність.	<i>Снагоценко В.В.</i> Професійна підготовка майбутнього вчителя історії засобами музейної педагогіки автореф. дис. к. п. н., Київ, 2010. – С.9
підтверджує висновки вчених про те, що музейна педагогіка є науковою дисципліною на перетині музеєзнавства, педагогіки, психології, предметом якої є культурно-освітні аспекти музейної комунікації..	<i>Билалов М.Ю.</i> Социализация личности средствами музейной педагогики //Автореф. дис... к.п.н. Казань, 2003. – С. 18.
знаходиться на перетині музеїв, педагогіки і психології, досліджує музейні форми, комунікації, характер використання музейних засобів у передачі і сприйнятті інформації з погляду педагогіки	<i>Гнедовский М.Б.</i> Современные тенденции развития музейной коммуникации // Музееведение. – М., 1988. – С. 35
інтегрована галузь знання, предметом якої є сукупне відображення понять аксіології і педагогіки. У центрі уваги якої – вплив на людину за допомогою цінностей мистецтва, шедеврів архітектури, техніки, які з'явилися в результаті унікальної діяльності людини.	<i>Казанская В.Г.</i> Актуальные проблемы психологии и педагогики в деятельности музея //Музеи России: поиски, исследования, опыт работы: сб. науч. тр. Вып. 5, 1999. – С. 37
м.п. це зовсім особливе явище, назва якого, з одного боку, указує на об'єктивну наявність педагогічного потенціалу в просторі музею, на можливість і необхідність його використання в освітніх цілях. З іншого боку – підкреслює специфіку, своєрідність тієї	<i>Колесникова И.А.</i> Художественный музей в образовательном процессе. Тезисы научно-практической конференции СПб., 1998. – С.6

педагогічної діяльності, в основу якої покладена взаємодія зі світом музею.	
наукова дисципліна на перетині музеєзнавства, педагогіки і психології, предметом якої є культурно-освітні аспекти музейної комунікації.	<i>Коссова І.М.</i> Музей и образование: к вопросу о становлении музейной педагогики // Мир образования – образование в мире. –2002. – № 4. – С. 156
наукова дисципліна, що спрямована на розвиток у відвідувача емоційно-ціннісного відношення до культурної спадщини, забезпечення досвіду, знаходження інформації в першоджерелах через спостереження і спілкування зі світом художньої культури. Її специфіка – «занурення» відвідувача в музейне середовище, що забезпечує цінну культурну освіту через музейні цінності – експонат, експозицію, специфічний образ музею, історичної епохи і т.д.	<i>Зонина С.Н.</i> Эстетическое воспитание школьников средствами музейной экспозиции // Дис... к.п.н. / 13.00.01. – М., 1999. – С. 58
наукова дисципліна на перетині музеєзнавства, педагогіки, психології, предметом якої є культурно-освітні аспекти музейної комунікації. Об'єкт м.п. – всі види контактів музею з аудиторією, різні способи звернення до людини як учасника процесу музейної комунікації.	<i>Медведева О., Юхневич М.</i> Музейная педагогика как новая научная дисциплина // Культурно-образовательная деятельность музеев. – М., 1997. – С. 23
суміжна наукова дисципліна, що досліджує музейні форми комунікації, характер використання музейних засобів в передаванні і сприйнятті інформації з точки зору педагогіки.	<i>Музееведение.</i> Музеи исторического профиля: Учеб. пос. для вузов по спец. «История» / под ред. К.Левыкина, В.Хер-бста. – М.: Высш. шк., 1988. – С. 272
досліджує специфічні форми комунікації, характер використання музейних засобів в передаванні і сприйнятті інформації з точки зору педагогіки.	<i>Ордуханян Л.И.</i> Формирование патриотизма у студентов средствами музейной педагогики //Автореф. дис... к.п.н. Владикавказ, 2004. – С. 5
напрямок у вихованні, мета якого просвітня діяльність, задоволення освітніх і творчих інтересів особистості, залучення підростаючого покоління до культури за допомогою вивчення історії спеціально організованого предметно-просторового середовища, творів мистецтва й пам'ятників природи.	<i>Полонский В. М.</i> Словарь по образованию и педагогике М.: Высшая школа, 2004. – С.21
галузь науки, що вивчає історію, особливості культурно-освітньої діяльності музеїв, методи впливу музеїв на різні категорії відвідувачів взаємодію музеїв з освітніми закладами та ін. Основна мета М. п. – залучення до музеїв підростаюче покоління, творчий розвиток особистості.	<i>Педагогический энциклопедический словарь</i> / Гл. ред. Б. Бим-Бад; Редкол.: М. Безруких, В. Болотов и др. М.: Большая Российская энциклопедия, 2003. – С.152
галузь музеєзнавства, що досліджує специфічні форми комунікації, характер використання музейних засобів у передачі і сприйнятті інформації з погляду педагогіки. При цьому предметом педагогіки є проблеми, пов'язані зі змістом, методами і формами педагогічного впливу на різні категорії населення, а також з визначенням місця музею в системі закладів культури.	<i>Прасолова Е.</i> «Музейная педагогика: гуманитарная парадигма» Высшее образование в России. – 2000. – № 1. – С. 75
наукова дисципліна, що знаходиться на перетині	<i>Разгон А.М.</i> Некоторые направле-

цілого комплексу наук, її діяльність нині представляється вже не якоюсь віддаленою перспективою, а насущною практичною задачею	ня научних досліджень в діяльності школьних музеїв // Коммунистическое воспитание учащихся музейными средствами. Сб. науч. Тр. НИИ культуры. – М., 1983. – С.42
наукова дисципліна, що знаходиться на перетині музеєзнавства, педагогіки і психології, предметом якої є педагогічні аспекти музейної комунікації. Розробляє нові методики (головним чином практичної роботи з відвідувачами) і музейно-педагогічні програми, вивчає історію освітньої діяльності музею, вплив музейних форм комунікації на аудиторію музейну.	<i>Российская музейная энциклопедия.</i> М.: Прогресс, М.: Рипол классик, 2005. – С.488
галузь педагогічної науки, по змісту і науково-категоріальному апарату дисципліна педагогічна, зв'язана з іншими гуманітарними дисциплінами музеєзнавством, історією, культурологією, мистецтвознавством та ін.	<i>Соколова М.В.</i> Музейная педагогика как фактор формирования социального опыта учащихся Автореф. к. пед. н. – Ярославль, 2000. – С. 6
Фрізен вперше у науковий обіг (1934 р.) увів термін «музейна педагогіка», змістом якого є традиції художнього виховання музейними засобами, які спираються на просвітницьку роботу і музейну дидактику.	<i>Столяров Б.А.</i> Педагогические аспекты образовательной деятельности художественного музея. – М., 2005. – 146 с.
галузь науково-практичної діяльності сучасного музею, орієнтована на передачу культурного [художнього] досвіду через педагогічний процес в умовах музейного середовища. Іншими словами – це особливий розділ педагогічної науки, предметом вивчення якого є освітня діяльність в умовах музею.	<i>Столяров Б.А.</i> Педагогика художественного музея СПб., 1999. – С. 7
один з напрямків педагогічної науки й визначається як міждисциплінарна галузь наукового знання, що формується на перетинанні педагогіки, психології, музеєзнавства й профільної музею дисципліни й побудована на його основі специфічна практична діяльність, орієнтована на передачу культурного (художнього) досвіду в умовах музейного середовища.	<i>Столяров Б.А., Соколова Н.Д., Алексеева Н.А.</i> Основы экскурсионного дела. СПб., 2002. – С. 18
міждисциплінарна галузь наукового знання, що формується на перетинанні педагогіки, психології, мистецтвознавства, музеєзнавства, займається дослідженням завдань, принципів, методів, форм реалізації освітньої діяльності музеїв і орієнтована на передачу культурного досвіду в умовах музейного середовища	<i>Трояновская С.Л.</i> Развитие общекультурной компетентности студентов средствами музейной педагогики: Автореф. к. пед. н. – Ижевск, 2004. – С.11
галузь наукового знання і побудованої на його основі науково-практичної діяльності сучасного музею, орієнтованого на передачу культурного досвіду через педагогічний процес в умовах музейного середовища.	<i>Шляхтина Л.М.</i> Основы музейного дела: теория и практика. Учеб. пос. – М.: Высш.шк., 2005. – С. 180
галузь знання яке формується. Одна з проблем, яку розв'язує музейна педагогіка – особливість здійснення педагогічного процесу в музеї. До числа особливо значимих проблем відносять активізацію різних процесів формування особистості, розвиток її творчих здібностей.	<i>Шпаченко И.А.</i> Теоретическое обоснование и реализация комплексной модели образовательного процесса в музейно-экскурсионной среде: Автореф. дис. к. пед. н. Томск, 2003.– С. 10
прикордонна наукова дисципліна, що знаходиться на	<i>Юхневич М.Ю.</i> Музейная педа-

перетині музеєзнавства і педагогічних наук, що досліджує освітні цілі стосовно специфічних форм музейної комунікації.	гогика – профессия! // Советский музей. – 1989. – № 1. – С. 28
нова наукова дисципліна на перетині музеєзнавства, педагогіки і психології, що розглядає музей як освітню систему.	<i>Юхневич М.Ю.</i> Я поведу тебя в музей. – М., 2001. – С. 13
Сфера діяльності, що здійснює передачу культурного досвіду на основі міждисциплінарного і поліхудожнього підходів через педагогічний процес в умовах музейного середовища.	<i>Музейная педагогика в школе.</i> Вып. 2. Текст . СПб.: СпецЛит, 2000 С. 13.
частина педагогіки, що вивчає історію, особливості культурно-освітньої діяльності музеїв, методи дії музеїв на різні категорії відвідувачів, взаємодія музеїв з освітніми установами та ін. Основна її мета – залучення до музеїв підростаючого покоління, творчий розвиток особистості.	<i>Наумчик В.Н.</i> Педагогический словарь / В.Н. Наумчик, М.А.Паздников, О.В.Ступакевич. – Минск: Адукацыя і выхаванне, 2006. – С. 132
зовсім особливий і дуже складний розділ педагогічної науки, що включає цілий комплекс дисциплін – і не тільки психолого-педагогічних.	<i>Яковлева Н.А.</i> Музейная педагогика. Междисциплинарные диалоги. СПб, 1998
суспільно-наукова спеціальна дисципліна, що вивчає зміст і принципи, а також методи специфічного для музею процесу виховання й освіти.	<i>Schreiner Klaus</i> Museolo-giesche Termini. Auswahl. 1982. – Н. 41.
вивчає, розробляє і вводить у музейну практику форми впливу на людську особистість, що відповідають освітньо-виховним цілям соціалістичного суспільства по формуванню всебічно розвинутої особистості. Ці задачі вирішуються на базі музейно-специфічних форм [наприклад, експозицій і виставок] і інших форм комунікації [лекції, гуртки, науково-популярні публікації], ефективних з погляду педагогіки, все це сприяє багатобічному використанню музейних фондів.	<i>Patzwall Kurt</i> Museums-padagogik in der Deutschen Demokratischen Republik. Bemerkungen anlässlich einer Ausstellung. Berlin, 1983.
прикордонна наукова дисципліна, що знаходиться на стику музеєзнавства і педагогічних наук, що досліджує освітньо-виховні цілі соціалістичного суспільства стосовно до специфічних форм музейної комунікації, насамперед експозиції, а також інших формам діяльності музею.	Museumspadagogik in der Deuten Demokratischen Republik. – Berlin., 1983. – 345 s.

Як бачимо з таблиці усі дефініції «музейна педагогіка» мають спільну основу оскільки до структури поняття включено такі компоненти як музей, педагогічний процес у музеї, музейна комунікація.

Проаналізувавши визначення поняття «музейна педагогіка» у наукових доробках вітчизняних і зарубіжних дослідників (статтях, енциклопедіях, словниках, авторефератах дисертаційних досліджень, монографіях тощо) з'ясували, що «музейну педагогіку» більшість учених характеризують як самостійну наукову дисципліну (І.Власюк, О.Зосимович, С.Зоніна, І.Косова,

О.Прасолова, А.Разгон, М.Хададова, М.Юхневич та ін.), інші – як галузь науково-практичної діяльності сучасного музею (Б.Столяров). Низка вчених (І.Довжук, Л.Шляхтіна, І.Шпаченко) впевнені, що музейна педагогіка – це галузь знання яке формується, або міждисциплінарна галузь наукового знання (Л. Трояновська). Інші вважають, що це розділ педагогічної науки (Н. Яковлева) чи частина педагогіки, що вивчає історію, особливості культурно-освітньої діяльності музеїв (В. Наумчик). Така розбіжність у трактуванні свідчить про те, що це молода дисципліна, яка потребує ретельного дослідження.

Але незважаючи на неоднозначність визначень і навіть розбіжність думок щодо першого застосування терміну «музейна педагогіка», автора цього поняття (1931, Р. Фройденталь чи К. Фрізен, 1934) і найголовніше сутності і призначення музейної педагогіки, в усіх джерелах зазначений термін трактується в контексті обговорення проблем взаємодії музею та освітніх закладів. У визначеннях підкреслюється соціокультурний, культурологічний, професійний аспекти музейної педагогіки. Здійснюючи дослідження, ми переконалися, що діяльність музеїв була наповнена педагогічним змістом через необхідність вирішувати просвітницькі, виховні завдання, а університетські музеї, крім зазначених ще й професійні. Очевидно, що останнє визначення не вступає у протиріччя з першими, а доповнює їх, акцентує увагу на важливому напрямку.

Велику роль у визначенні музейної педагогіки як наукової дисципліни відіграла дискусія 1970–80-х рр., в якій розглядалися проблеми визначення предмета музейної педагогіки і понятійного апарату. Підсумком дискусії стало більш широке трактування терміну в руслі системи музейної комунікації, усвідомленні її зв'язку зі всіма напрямками музейної роботи – дослідницьким, фондovým, експозиційним та виставковим, а також розгляд музейної педагогіки як наукової дисципліни.

На вітчизняному просторі ця дефініція з'явилася в 1970-ті рр., і термін стали вживати (і продовжують іноді і в даний час) у двох значеннях –

практичної культурно-освітньої діяльності та наукової дисципліни. Виділення музейної педагогіки в окрему наукову дисципліну було продиктоване необхідністю теоретичного осмислення освітньої діяльності музеїв з метою виявлення пріоритетів, тенденцій, а також підвищення її якісного рівня з урахуванням розвитку музеєзнавства, профільних дисциплін, соціології, педагогіки, психології та ін.

Інтерес до педагогіки музейної діяльності активізувався у 1980-і роки і був пов'язаний із формуванням теорії музейної комунікації, що дала новий імпульс розвитку музейної педагогіки. У її контексті фундаментального значення набувають такі аспекти, як інформаційне багатство музейної колекції, психологічна і комунікативна сторона взаємодії з нею, соціальна і культурологічна функції музею. Спочатку музейна педагогіка в своїй теорії, методах і практичних програмах була орієнтована на різні вікові категорії підростаючого покоління – дошкільників, школярів, студентів. Згодом вона розширила сферу застосування і на сьогодні є суміжною дисципліною, у межах якої розробляються методи роботи з різними категоріями відвідувачів.

Отже музейна педагогіка, не дивлячись на труднощі, розвивається. Актуальність ідей музейної педагогіки в освітньому просторі дедалі більше привертає увагу кафедр педагогіки, методики позакласної та позашкільної роботи педагогічних університетів, хоча дослідження науковців часто є фрагментарними. Проте розвиток теоретичної думки й популяризація наукових знань з музеєзнавства, музейної педагогіки позитивно впливають на формування й розвиток української музеєзнавчої термінології.

На наш погляд, перспективним напрямком є вивчення специфіки співпраці представників різних наукових кіл, музеєзнавців, педагогів у галузі музейно-педагогічної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Богун Н. П. Використання «музейної педагогіки» при викладанні історії України / Н.П.Богун // Наша школа. – 2011. – № 5. – С. 41–43.
2. Дубень О. Музей у відродженні патріотизму // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 5.: Музейна педагогіка. Теорія і практика. / упр-ня культури

Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2013. – С. 22–25.

3. Каленюк І. Використання матеріалів музеїв у практиці викладання історії в школі / І.Каленюк // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 5.: Музейна педагогіка. Теорія і практика. / каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2013. – С. 47–49.

4. Караманов О. Музейна педагогіка як засіб формування професійних цінностей студента-історика / О. Караманов // Вісн. Львів. держ. ун-ту. Сер. Педагогічна. – Львів, 2006. – Вип. 21. – С. 119–125.

5. Снагощенко В.В. Професійна підготовка майбутнього вчителя історії засобами музейної педагогіки автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» /В.В.Снагощенко, Київ, 2010. – 20 с.

Снагощенко В.В. доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін, кандидат педагогічних наук, доцент. Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Дефініція «Музейна педагогіка» в сучасній вітчизняній та європейській літературі»

Для будь-якої науки термінологія має важливе значення, а для музейної сфери є однією з визначальних складових її базису. На вітчизняному просторі дефініція «музейна педагогіка» з'явилася на початку 70-х рр. ХХ століття. Розуміння суті музейної педагогіки змінювалося на різних історичних етапах.

У статті розглядаються важливі напрями термінологічної роботи з вивчення процесу формування музейно-педагогічної вітчизняної та європейської термінології. На сьогоднішній день цей термін не має однозначного тлумачення. Аналізуються розбіжності у трактуванні дефініції «музейна педагогіка»

Ключові слова: дефініція, музейна педагогіка, музейно-освітній процес.

Снагощенко В.В. доцент кафедри всемирной истории, международных отношений и методики преподавания исторических дисциплин, кандидат педагогических наук, доцент.

Дефиниция «Музейная педагогика» в современной отечественной и европейской литературе.

Для любой науки терминология имеет важное значение, а для музейной сферы является одной из составляющих ее базиса. На отечественном пространстве дефиниция «музейная педагогика» появилась в начале 70-х гг. ХХ века. Понимание сути музейной педагогики изменялось на разных исторических этапах.

В статье рассматриваются важные направления терминологической работы по изучению процесса формирования музейно-педагогической отечественной и европейской терминологии. На сегодняшний день этот термин

не имеет однозначного толкования. Анализируются расхождения в трактовке дефиниции «музейная педагогика»

Ключевые слова: дефиниция, музейная педагогика, музейно-образовательный процесс.

Snahoshchenko V. V. associate professor of the department of World history, international relations and teaching methods of historical disciplines, candidate of pedagogical sciences (PhD), associate professor. Sumy state pedagogical university named after A. S. Makarenko

The definition of "Museum pedagogy" in the modern native and European literature

An important direction of terminative work in Ukraine is the study of the formation process of term system of separate knowledge branches, one of which is museum-educational terminology. Terminology has an important meaning for every science, and for the museum sphere is one of the defining components of its basis. The development of categorical apparatus characterizes the level of knowledge achieved by science. Scientific language, which has formed, is one of the signs of maturity of a scientific discipline, and the history of the formation of categories reflects the history of formation of scientific direction.

The study of the modern foreign and native experience allowed scientists to introduce into scientific circulation the term "museum pedagogy" as a concept reflecting a new stage in the realization of educational potential of the museum. The term and labelled by it activity have entered the foreign pedagogical theory and practice quite confidently and quickly, but the scientific circulation of native science – a bit slowly, that is why many aspects of its methodology and methods require scientific understanding.

In the native space this definition appeared in the 1970s, and the term began to be used in two meanings – practical cultural-educational activity and scientific discipline. The extraction of museum pedagogy as a separate discipline was dictated by the need for a theoretical understanding of the educational activities of the museums in order to identify priorities and trends, as well as increasing of its quality level taking into account the development of museology and relevant disciplines, sociology, pedagogy, psychology etc.

Understanding the essence of museum pedagogy has varied at different historical stages. Nowadays this term has an unambiguous interpretation. Most scholars characterize it as an independent scientific discipline; others as a branch of scientific-practical activity of a modern museum. A number of scientists are convinced that museum pedagogy is a branch of knowledge which is forming, and some claim that it is a part of pedagogy that studies the history and features of cultural-educational activities of museums. This discrepancy in interpretation demonstrates that museum pedagogy is a young discipline that requires careful study.

Nowadays the relevance of the ideas of museum pedagogy in the native educational space is increasingly attracting the attention of scientists. The development of theoretical thought and the popularization of scientific knowledge in

museology and museum pedagogy have a positive effect on the formation of the Ukrainian museum terminology.

Key words: *definition, museum pedagogy, museum-educational process.*